

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 57.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

*Huc rictus, huc fulmineas conuertite dentes,
Deuotumq; gregem cædi tristiq; rapina
Vnguibus hamatis, pandisq; inuadite rostris;
Falletur minimo custodia tota labore.*

10 Speculatores eius
cæci omnes, nescierit
vniuersi: canes muti
non valentes latrare,
videntes vana, dor-
mientes & amantes
fomnia.

11 Et canes impu-
dentissimi nescierunt
faturitatem: ipsi pa-
stres ignorauerunt
intelligentiam: om-
nes in viam suam de-
clinauerunt, vnusquis-
que ad auaritiã suam,
à summo vsque ad
nouissimam.

12 Venite, sumamus
vinum, & impleamur
ebrietate: & erit sicut
hodie, sic & cras, &
multo amplius.

Cap. 57.

1 Iustus perit, & non
est qui recogitet in
torde suo: & viri mi-
sericordiæ colliguntur,
quia non est qui
intelligat: a facie enim
malitiæ collectus est
iustus.

2 Veniat pax, requies-
cat in cubili suo, qui
ambulauit in dire-
ctione sua.

3 Vos autem accedi-
te huc filij augurati-
cis, semen adulteri, &
fornicariæ.

4 Super quem ius-
titiis, & eiecistis
linguam? nunquid
non vos filij scelesti,
semen mendax?

10 Nam vigiles, quarum munus, de turribus altis
*Insidias cornu flammã, ve, aut voce sonora
Prodere prœuisas, furẽmque arcere, lupumq;
Nil oculis, nil mente vident: fidißima nuper
Armenti tutela canes, latrare repente
Dedidicere metu muti, ignauiq; & inertes.*

11 Scilicet oppressos somno, fusosq; per herbam,
*Reliquias inter fœdas, semesaq; cenã
Ructantes frustra, hesternã, mendacia nigram
Per noctem vanis ludunt in somnia visis,
Sensuq; obtenebrant inducta nocte sepultos.
Mane epulas repetunt, nulloq; pudore modoq;
Turpia in expleto conuiuia ventre reposcunt.*

*Nec mirum, quando ipsi etiam statione relicta
Et grege, pastores abeunt, quò quemque libido
Abducit petulans, & opum malè sana cupido,
Et luxus, atque ocij amor, quibus illud in ore
Personat: " O curã procul hinc, procul este labores,
O socij, properate, venite, bibamus, amemus:
Quid vino melius? quid curis tristius agris?
Flore coma, vino pectus, frons rore madescat:
Assyrio, malè dispereat qui crastina curat.*

1 Interea, dum quisque datus bacchatur habentis,
*Indulgentq; animis, & nulla quid vtile cura,
Quid fas, quid ve nefas segnes vacuosq; remordet;
Vir bonus, & rigida custos virtutis, inulta
Morte perit, pietas cedit indefensa, viriq;
Ad cadem in fontes magnis rapiuntur aceruis:
Nec cuiquam mens est (heu quã socordia, cines?)
Aut animus, prope damnat, e succurrere causã.*

2 Felix causã tamen, nec enim perisse putandus
*Qui cadit; ille etenim ærumnoso raptus ab aeo
Transit ad aternam non longa morte quietem;
Pax vbi seposita est iustis ab origine mundi,
Et nullo peritura die decreta voluptas
His quos non piguit vitam pro morte pacisci,
Proiectoq; meas inscribere sanguine leges.*

3 Sed cui illa sistis malè nati, & semine diro
4 Concepti meretricis onus, mæchæq; salacis

Ad eos hæc
pertinent, qui
prælatum
sunt, officio
suo non fun-
guntur, sed
tacent, dediti
vino & volu-
ptatibus.

Cap. 57.

Hieronym.
Christum in-
telligit: po-
tuit tamen ac-
cipi generali-
ter pro omni-
bus iustis ho-
minibus.
Sic 4. Regum
cap. 22.

Tarpe

Turpe genus, partusque olido sub fornice fusus?
 Dicite carnifices, conurati que cruenta
 Cadis, in auctorem vita, gens impia, spretrix
 Numinis, & magicos primis à matre sub annis
 Iamdudum cantus vano sive edocta susurros,
 Et leuo quid auis, qui dextro visa volatu
 Significet, quid plena boni, mutilata sinistri
 Ominis exta ferant, ecquem mala vipera seuo
 Dente petisse putas? in quem proh noxia serpens
 Sanguinolenta tui torristi spicula rictus?
 Et telum bifida nimium penetrabile lingua?

Quod genus hoc hominum? quæ ve hunc tam barbara
 Gens colit? immensi deserta numinis æde, (morem
 Sacra nouant horrenda sub arboribus frondosis.

5 Scilicet, ô miseri, vos hæc scelera impia tangunt,
 Qui me contempto, diis demoniisque, profundos
 Sacra stis lucos, in verticibus præruptis;

Hic, ubi mille focus halant fumantibus aræ,
 Crudeles aræ, sed quas crudelius ipsi

Visceribus vestris (forsan ventura negabit
 Credere posteritas) & vestri sanguine fœtus
 Imbuitis; tanquam vitulos armenta negarent,
 Aut agnum caprum-ve greges pretiosior hirci

6 Quam vester cruor est, quo sicci sæpe videtis
 Crescere torrentes, & præcipites conualles,
 (Horresco referens) rupesque & saxa rubere.

Hunc morem certè non seruauere priores:
 Hic ritus vestrum inuentum est, ideoque peculij
 In sortem vestri (nam sic voluistis) habete.

Sic, ô sic libate diu, repetitaq; sæpe
 Sacra, noua vestros funestent cæde penates,
 Funera diu, ferant nec funera talia vestri.

Sed quid ego interea? pro tam furialibus ausis
 Non indignabor? num fors an sic inultus
 Flebo puer? scelerum pœnas instare tuorum
 Fatidico vates tibi nuncio præscius ore,

7 Impia gens, quæ muta colis, quæ montibus altis
 Purpureis effulta thoris, sub nocte silenti
 Velleribus-ve ouium stratis, per somnia, rerum
 Nequicquam seriem, venturaq; tempora captas,

8 Vestibuloq; tui primo conclauis, & ipsos
 Ante domus postes, larium simulacra tuorum
 Aut auro, aut ebano, aut cæ lato marmore poni,

Hæc omnia
 de Christo in-
 telligantur.

Hæc facilem
 habent inter-
 pretationem
 ex cap. 17.
 quarti Reg.
 & Psal. 105.

5 Qui consolamini
 in diis subter omne
 lignum frondosum,
 immolantes paruulos
 in torrentibus, subter
 eminentes petras?

6 In partibus torren-
 tis pars tua, hæc est
 fors tua: & ipsis effu-
 disti libamen, obtu-
 listi sacrificium. nun-
 quid super his nõ in-
 dignabor?

7 Super montem ex-
 cellsum & sublimem
 posuisti cubile tuum,
 & illuc ascendisti, vt
 immolares hostias.

8 Et post ostium, &
 retro postem posuisti
 memoriale tuum: quia
 iuxta me di-coope-
 ruisti, & suscepisti ad-
 ulterum: dilatasti cu-
 bile tuum, & pepigi-
 sti cum eis fœdus: di-
 lexisti stratum eorum
 manu aperta.

*Aut fuso are iubes, cultus monumenta nefandi,
Conspicuis incisa notis, ne lumina visu,
Ne mens admonitu sapiat caritura frequente.*

*O caca mentes! ô dulce latensq; venenum!
Quid tibi non olim spondebas credula, quando
Non à me verita es desciscere fœdere rupto,
Externosq; sequi mendacia numina diuos?
Spes omnes & vota tamen rapuere procella.
Nec minus interea scortaris inepta, tuosq;
Vris amatores, & amando, & amare fatendo;
Vrunt illi te, consecranturq; viciſſim*

9. Et ornaſu te regio
vnguento, & multi-
plicasti pigmenta tua.
Miſiſti legatos tuos
procul, & humiliata es
vſque ad inferos.

*Regia fragrantem comtos vnguenta capillos,
Et minio vultus, & tegmina murice pictam,
Per iuga, per colles, per florea rura, per agros.*

*Quid, quod & auditos tantum, nec nomine notos;
Nec viſos, ardes meretrix mercabilis hircos,
Faſſaq; te, flammâq; tuas, connubia ſupplex
Legatis vltro petiſti turpia miſiſis?
Spretaq;, proh quas blanditias, quæ vota, preceſq;
Non effudiſti, placito vt potireris amore?*

*Mox ſpernens, & ſpreta iterum, ſpernensq; viciſſim,
Indomitosq; gerens rabido ſub corde dolores,
Vt ratis incertis tumidum raptata per æquor
Turbinibus, quos non poſito temulenta pudore
Paſſa procos? quos non teſtâque lutôque ſecuta?
Mancipis etiam auſa tuum ſubſternere corpus.*

10. In multitudine
viæ tuæ laboraſti: non
dixiſti, Quieſcam. vi-
tam manus tuæ inue-
niſti; propterea non
rogaſti.

*Nec laſſata tamen potuiſti hoc edere verbum,
Iam ſatis, obſcæna procul hinc abſcedite flamma,
Iam tempus vetitos de corde fugarier ignes.
Namque velut deduſta manu, teneriſq; ſub annis
Nullum non edoſta ſcelus, ſenſimq; per omnes
Mollitiei artes exercita, per dita luxu,
Nec tuâ iam, compôs-ve tui, dulciq; veneno
Ebria iam dudum tua per præcordia fuſo,
Spes haud magna ſuper, poſſis vt ſanior eſſe;
Precipue, cum nulla tibi ſit cura ſalutis,
Nec morbum agnoſcas, nec morbi vulnera nudes,
Nec medicum accerſas, nec opem prece ſupplice poſcas.*

11. Pro quo ſolicita
timuiſti, quia menti-
ta es, & mei non es re-
cordata, neque cogi-
taſti in corde tuo: quia
ego tacens, & quaſi
non videns, & mei
oblita es.

*Interea ſerpit virus, & gliſcit alendo,
Dum tegis, & mihi te mentita, tuosq; dolores
Infelix celas; pro quo iam multa tuliſti,
Multa feres, ſed iure feres me vindice, quem tu
Auſa negare Deum es, periura, tuiq; meiq;
Inmemor: olim ego te euciam, ſpernamq; viciſſim.*

Diſſimulera.

Sequi Deos
alienos, reli-
cto vero Deo,
ſecundû ſcri-
pturas eſt
mœchati, vt
dicto cap. 17.
quarti Regû
& apud Hie-
remiâ cap. 30.

Disimulem licet, & pœnas in tempus omittam,

*12 Tu populis exempla dabis toto orbe futuris
Iustitia manifesta mea, tua, quid sit amicum
Sed iustum numen contemnere, pœna docebit.*

*13 Tempus erit seris cùm nostras questibus aures
Implebis, superante malo, nullamq; ferente
Vltius medica artis opem, Tua numina, dicam,
Te seruent, dij te, quos thure & sanguine placas,
Dij tot quasi cultiq; laboribus olim,
Si quid habent, si quid possunt, in pristina reddant.*

*Ast illi rapiente noto, subitaq; procella,
Vanescunt, tenues ut fumus inanis in auras.*

*At qui me Dominum cœli terræq; potentem,
Qua pietate decet, sincero & simplice cultu,
Et quo lex ritu dudum præcepit, adorant,
Spesq; suas vni, sua vota fideliter vni,
Rēsque & opes, seu fors tristis, seu prospera, credunt;
Hos ego, terrarum, fragilisq; laboribus aui,
Et curis functos, cœli super alta locabo
Mœnia, quemq; habito sublimi vertice sistam;
Qua semel arcesitos, & lata pace fruentes,
Sola relictorum comitum pia cura remordet.*

*14 Ite (aiunt nostri genis custodibus aui)
Ite genus volucre, & nostros deducite fratres
Hoc ipso quo calle viam præcessimus olim,
Tollite inæquales cliuos, scruposq; morantes
A Equatis remouete vias, variaque viarum
Ambages, tortosque & multiplices anfractus
Et labyrinthos in rectum ducite flexus:*

*Nulla viris obstant dispendia, nulla morentur
Aspera saxa fugam, dura emollite, lutosæ &
Lubrica perpetuo, lauique insternite saxo.*

*15 Hæc etenim magni, quo non sublimior alter,
Qui calos calcât, quem circumscribere nulla
Sæcla queunt, quem nulla loci dimensio finit,
Immota atque æterna Dei stat fixa voluntas;
Scilicet ille Deus, sanctissimus ille Deorum,
A quo, fonte velut, manant, quæ sancta vocari
Forsitan aut possunt, aut nobis posse videntur;
Qui pia corda lubens habitat, refugitque superba,
Qui spes accisas, & deplorata repente
Vota beat, miserisq; animos & morte propinqua
Solicitis vitam reddit, viresque priores.
Ille Deus custos, & consolator egentum*

12 Ego annuntiabo iustitiam tuam, & opera tua non proderunt tibi.

13 Cùm clamaueris, liberent te congregati tui, & omnes eos auferet ventus, tollat aura. Qui autem fiduciam habet mei, hæreditabit terram, & possidebit montem sanctum meum.

14 Et dicam, Viam facite, præbete iter, declinate de semita, auferte offëdicula de via populi mei.

15 Quia hæc dicit Excelsus, & sublimis habitans æternitate: & sanctum nomen eius in excelsis & in sancto habitans, & cū cõtrito & humili spiritu: vt viuificet spiritum humilium, & viuificet cor contritorum.

Lenissimo momento perdentur omnes dij quos congregasti.

Summa metaphora ab iis qui sternunt vias publicas.

Hæc altè in clamat, clamanti aduertite mentem.

16 Nō enim in sempiternū litigabo, neque v̄que ad finem irascar: quia spiritus à facie mea egredietur, & flatus ego faciam.

16 Non ego (quamquā aliud, si summo iure nocentū facta velim facti, q̄ pares expendere pœnas, Numinis exemplum temerati iniuria poscit) Perpetuo vindex in te seuire furore Constitui, & iusto frenos laxare dolori. Si facerem, non terra suo libramine nixa, Nec mare fluctifono non explorabile fundo, Nec chaos immensum, nec quod tegit omnia cœlum, Nostri impune ferant stricturam fulminis vllam. Parcā igitur, nec quos animāui præpete mentis Viuifica flatu, quibus vnīs nostra referre Ora dedi, placet extrema vastare ruina.

17 Propter iniquitatē auaritiæ eius iratus sum, & percussi eum: abscondi à te faciem meam, & indignatus sum: & abiit vagus in via cordis sui.

18 Vias eius vidi, & sanauī eum, & reduxi eum, & reddidi consolationes ipsi, & lugentibus eius.

19 Creauī fructum labiorum pacem, pacem ei qui longè est & qui propè, dixit Dominus, & sanauī eum.

20 Impij autem quasi mare feruens, quod quiescere non potest, & redundant fluctus eius in conculcationem & lutum.

21 Non est pax impiis, dicit Dominus meus.

17 Peccauere quidem, cæcāq̄ cupidine rapti, Omniaq̄ & fanda, atque nefanda immaniter ausi, Conciuere meam factis furialibus iram, Inuitoq̄, mihi (testor mea numina) fulmen Extorsere meum: 18 sed mox ubi lumina vidi Mæsta scelus destere suum, mea tela remisi, Verbaq̄, multa metus tristes solantia dixi.

Cum quibus & luctus sedatus, & omnis ab vdo Fronte serenata, siccata est lacryma vultu.

Quiq̄, fuit morbi, fuit & medicaminis auctor:

19 Nam simul ac petiere, simul me dante salutem

Et pacem, summo per verba precantia cœlo

Deductam, pacem superūm admirabile munus,

Accepere omnes nullo discrimine gentes;

Tam quæ iuxta habitat, quam quæ procul orbe remoto

Regna colunt: 20 At non hæc tangunt dona superbos

Numinis osores; nec enim pax alma scelesto

Impurōque potest in pectore figere sedem:

Ast illud curæ vltices, terrorq̄, pauorq̄,

Irrequietus habet, noctēsq̄, diēsq̄ tremenda

Exagitat sceleris semper præsentis imago,

Terribilis visu species, cui conscius horror

Accubat, & memorem nunc huc nunc diuidit illuc,

Continuoq̄, æstu rapit in contraria mentem.

Qualis in Euripo feruente reciproca sæpe

Tempestas oritur, quem vis diuersa furorq̄,

Ventorum discors refluxis exasperat undis,

Et conculcandas ad littora vertit arenas:

21 Non alio (si dicta Dei non falsa probamus)

Turbine vexantur fontes, langēque quietus

Arcentur placido quem pax tenet aurea, portu.

Locum hunc diuus Paulus transcripsit in ep̄ ad Eph. capite secundo.